

<u>dienst</u>	<u>afdeling</u>	
GEBI	DIR	
<u>naam</u>	<u>telefoon</u>	<u>datum</u>
M. Kieft	68 52 17	10 april 2007
<u>onderwerp</u>		
Oplegnotitie bij Rapport Onderzoek Begraafplaatsen		

Aan: de leden van de raad,

1. Aanleiding tot het voorstel

De gemeente Emmen is eigenaar van 21 begraafplaatsen en draagt zorg voor het beheer en onderhoud ervan. Er zijn 7 begraafplaatsen (4 openbare en 3 Joodse) inmiddels gesloten. Op deze gesloten begraafplaatsen vindt alleen het noodzakelijke onderhoud plaats.

Uit de financiële resultaten van de afgelopen jaren is gebleken dat de kosten van het product begraafplaatsen behoorlijk gestegen zijn. Daarnaast is de indruk ontstaan dat de processen niet altijd zo effectief en efficiënt verlopen zoals ze zouden moeten lopen. Naar aanleiding van deze signalen is het bijgevoegde Rapport Onderzoek Begraafplaatsen opgesteld.

Dit rapport gaat in op het proces van het begraven, waarbij de volgende vragen als leidraad hebben gediend:

1. is het proces begraven een deugdelijk proces ?
2. wat kan er verbeterd worden ?
3. wat zijn de verwachtingen voor de toekomst ?
4. wat kunnen we leren van andere gemeentelijke begraafplaatsen?

Separaat heeft onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheid van en het draagvlak voor bovengronds begraven. De uitkomsten van dat onderzoek en het daaraan verbonden advies zijn in deze notitie opgenomen.

Het onderdeel betreffende het proces c.q. de organisatie op de begraafplaatsen zelf is in een eerdere fase afgerond en heeft inmiddels geleid tot enige aanpassingen op dit gebied.

Conclusies en aanbevelingen onderzoek begraafplaatsen:

1. Is het proces begraven een deugdelijk proces?

Uit het onderzoek is gebleken dat het proces begraven rechtmatig wordt uitgevoerd conform de beheersverordening begraven en de (jaarlijks vast te stellen) verordening op de lijkbezorging. Wel is geconstateerd dat het proces effectiever en efficiënter kan worden uitgevoerd. Daarnaast behaalt het proces begraven niet de gestelde 100% kostendekkendheid. Om deze 100% kostendekkendheid te bereiken zullen diverse maatregelen moeten worden uitgewerkt en zullen er keuzes over het te voeren begraafplaatsbeleid voor het komende decennium gemaakt moeten worden.

1. Het product begraafplaatsen heeft door de onttrekkingen uit het fonds begraven over de afgelopen 6 jaren een gemiddelde kostendekking van circa 90% behaald.

Deze aanzienlijke onttrekkingen zijn echter nog maar een paar jaar vol te houden gezien het saldo van het fonds. Vanaf 2009 zal de dekkingsgraad bij gelijkblijvend beleid dalen tot circa 50 á 60%.

2. De kosten van het product begraven zijn in 2005 met circa 265.000 Euro toegenomen ten opzichte van 2004.
3. De inkomstenkant (begraafrechten en diensten) van het product begraven laat over de afgelopen jaren een stijgende tendens zien.
4. De taakstelling begraafplaatsen (om de tarieven kostendekkend te maken) voor 2005 van 135.000 Euro is weliswaar ingevuld, maar echter geheel aan het fonds begraven onttrokken.

2. Wat kan er verbeterd worden ?

Een interviewronde en de gesprekken met de administratieve medewerkers en teamleider hebben diverse verbeterpunten opgeleverd. De volgende verbeterpunten voor het proces begraven zijn van toepassing:

1. De communicatie tussen het team begraafplaatsen en de gemeentelijke organisatie kan beter.
2. Bij het ontwerpen van nieuwe inrichtingsplannen dient meer rekening gehouden te worden met de bijbehorende kosten voor onderhoud en beheer dan tot nu toe is gebeurd. Tevens dient de specifieke kennis van de begraafplaatsbeheerder ter plaatse zwaarder meegewogen te worden. Bij het invoeren van nieuwe concepten voor begraafplaatsen dient een zorgvuldige kosten/batenafweging gemaakt te worden.
3. Delen van de administratie kunnen door de begraafplaatsbeheerders zelf worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld het up-to-date houden van de inwonerbestanden voor de begraafplaatssoftware.

3. Wat zijn de verwachtingen voor de toekomst?

1. Om in de toekomst de onderhouds- en beheerskosten structureel terug te dringen zou het aantal begraafplaatsen binnen de gemeente Emmen moeten worden gereduceerd. Dit is een lange termijn maatregel. Wanneer nu de keuze hiervoor gemaakt wordt, dan zal het naar verwachting een aantal jaren duren voordat de resultaten hiervan te zien zullen zijn in een afname van de kostenkant.
2. In de komende 10 jaar zal er een structureel tekort aan grafruimte optreden bij een groot aantal begraafplaatsen (Wolfsbergen, Nieuw Amsterdam, Klazienaveen, Nieuw Weerdinge, Roswinkel, Veenoord en Weiteveen). De begraafplaats Schoonebeek is nu al vol. Wanneer niet wordt gekozen voor een strikt ruimingsbeleid of sluitingsbeleid, dan zal de gemeente Emmen het komende decennium aanzienlijk moeten investeren in nieuwe uitbreidingen. Niet alleen zijn hieraan hoge kosten gebonden, ook de beheers- en onderhoudskosten zullen toenemen door de uitbreidingen.
3. Uit het onderzoek naar Bovengronds Begraven, gehouden in Nieuw-Amsterdam blijkt het volgen van deze weg niet direct rendement oplevert. Er zou wellicht eerder gekeken kunnen worden naar het verbeteren van de begraafplaats in Veenoord.
4. Wanneer het huidige beleid ten aanzien van het gebruik van het fonds begraafplaatsen wordt voortgezet, dan zal het fonds rond 2009 zijn opgedroogd. Daarna zal het product begraafplaatsen (bij gelijkblijvende inkomsten en uitgaven) tegen een structureel tekort oplopen van 300.000 Euro tot (waarschijnlijker) 500.000 Euro per jaar.

4. Wat kunnen we leren van andere gemeentelijke begraafplaatsen?

1. Een aantal gemeenten heeft onderzocht of de onderhoudswerkzaamheden (gedeeltelijk) konden worden uitbesteed. Hiervan zijn geen daadwerkelijke succesverhalen gevonden (In Emmen werken gedetacheerde EMCO medewerkers in het groenonderhoud op de begraafplaatsen).
2. Uit een vergelijking voor de kostprijs van een (eigen) graf is naar voren gekomen dat de kostprijzen van de gemeente Emmen relatief laag zijn ten opzichte van andere gemeenten.
3. De kostprijs voor een graf in Emmen Stad is 2.282 Euro, de kostprijs voor een zelfde graf in de Emmense Buitendorpen is 1.391 Euro. Dit onderscheid wordt bij geen enkele onderzochte gemeente gemaakt. Het verdient aanbeveling om de kostprijzen voor de gehele gemeente gelijk te trekken (dus één tarief in de gehele gemeente). De inkomsten voor de gemeente kunnen hierdoor tot 160.000 Euro per jaar toenemen.
4. Veel gemeenten kiezen voor tariefverhogingen, omdat veel andere maatregelen het niveau van onderhoud verlagen en daardoor ook de beeldkwaliteit op de begraafplaatsen nadelig wordt beïnvloed.
5. Veel gemeenten hebben getracht om voor alle producten die in de verordening op de lijkbezorging worden vermeld kostendekkende tarieven te heffen. Diverse Emmense tarieven zijn (op onderdelen) niet kostendekkend. Zo kunnen bijvoorbeeld kosten in rekening worden gebracht voor het voorlopen van de begraafplaatsbeheerder bij begrafenissen. Ook kan er naar gelang de mate van onderhoudsintensiteit van bepaalde typen grafmonumenten (bv. witte steentjes) meer inkomsten worden geheven voor het onderhoud.
6. Diverse gemeenten doen aan inbreiding. Dit is een methode om meer grafoppervlak te creëren op ongebruikte groenstroken en gazons.
7. Diverse gemeenten kennen een strikt ruimingsbeleid voor hun begraafplaatsen. Indien een dergelijk beleid als speerpunt wordt ingezet zijn veel nieuwe investeringen in de vorm van het uitbreiden van begraafplaatsen te voorkomen. Tevens verlaagt het de kosten voor onderhoud. De gemeente Emmen zou meer nadruk moeten leggen en actie ondernemen voor een strikt ruimingsbeleid.

Voorstellen:

- a) herbevestiging van het oorspronkelijke doel en de werkwijze van het fonds begraven
- b) onderzoeken of (op termijn) sluiting van enige begraafplaatsen mogelijk en gewenst is
- c) uitwerken van een strikt ruimingsbeleid
- d) mogelijkheden onderzoeken van inbreiding op de diverse begraafplaatsen
- e) in plaats van het ontwikkelen van bovengronds begraven in Nieuw Amsterdam, de begraafplaats in Veenoord verbeteren en hiervoor een afzonderlijk voorstel te maken
- f) de tarieven van begraven in de stad en de buitendorpen gelijktrekken en tegelijkertijd de tarieven te verhogen.
- e) onderzoeken van de kosten van baten van “meerwerk” bij begraven (zoals het voorlopen bij begrafenissen).

Graag vernemen wij het gevoel van de leden van de raadscommissie Wonen en Ruimte bij deze voorstellen.

